

Ειδικές προδιαγραφές των θεμάτων για το γνωστικό αντικείμενο

«Αρχαία Ελληνική Γλώσσα και Γραμματεία Α΄ ΓΕΛ»

Οι εκπαιδευτικοί που επιθυμούν να εκπονήσουν θέματα για το γνωστικό αντικείμενο «Αρχαία Ελληνική Γλώσσα και Γραμματεία Α΄ ΓΕΛ» και να τα υποβάλουν στο πλαίσιο της Τ.Θ.Δ.Δ., είναι αναγκαίο να λάβουν υπόψη τους τα θεσμικά κείμενα που αφορούν τις οδηγίες διδασκαλίας, την εξεταστέα ύλη και τον τρόπο αξιολόγησης του μαθήματος σε συνάρτηση πάντα με το οικείο ΠΣ.

Ειδικότερα, στο μάθημα της ΑΕΓΓ η Τ.Θ.Δ.Δ. περιλαμβάνει θέματα-ερωτήσεις που προέρχονται από την εξεταστέα ύλη κάθε τάξης, όπως αυτή καθορίζεται με το υπ' αριθμ. **4178/28.09.2020, τεύχος Β΄, ΦΕΚ**, είναι ανάλογα με αυτά που υπάρχουν στα σχολικά εγχειρίδια και συμφωνούν με το ΠΣ (υπ' αριθμ. **1562/27.06.2011, τεύχος Β΄, ΦΕΚ**) και το υπ' αριθμ. **4177/28.09.2020, τεύχος Β΄, ΦΕΚ** περί αξιολόγησης.

Κατά συνέπεια:

- 1. Το αρχαίο κείμενο:** Ολόκληρη η εξεταστέα, κατά τάξη, ύλη του αρχαίου κειμένου (Θουκυδίδου *Ιστορίαι* και Ξενοφώντος *Έλληνικά*) είναι χωρισμένη σε ενότητες των 12-20 στίχων, κατά βάση σύμφωνα με τον υπάρχοντα διαχωρισμό στο σχολικό εγχειρίδιο, αλλά κυρίως με κριτήριο τη νοηματική συνοχή και πληρότητα. Επομένως, ο/η εκπαιδευτικός που διδάσκει το μάθημα, έχει τη δυνατότητα να διατυπώσει με άνεση και χωρίς αλληλοεπικαλύψεις τις απαιτούμενες ερμηνευτικές ερωτήσεις, η μία εκ των οποίων απαιτεί συνδυασμό με κάποιο από τα διδαχθέντα από μετάφραση αποσπάσματα. Σε κάθε ενότητα ορίζεται και το ζητούμενο **προς μετάφραση τμήμα των 8-10 στίχων. Η μετάφραση βαθμολογείται με τριάντα (30) μονάδες.**
- 2. Μία (1) ερώτηση λεξιλογική-σημασιολογική:** Η ερώτηση αυτή αναφέρεται στην παραγωγή και σύνθεση λέξεων της Νέας Ελληνικής, σε ομόρριζες λέξεις, σε απλές ή σύνθετες, στη σύνδεση λέξεων της Αρχαίας και της Νέας Ελληνικής, στη διατήρηση ή στην αλλαγή της σημασίας τους κ.λπ. **Η ερώτηση βαθμολογείται με δέκα (10) μονάδες και μπορεί να αναλύεται σε δύο (2) ισοδύναμα βαθμολογικώς υποερωτήματα.**
- 3. Μία (1) ερώτηση γραμματολογική (εισαγωγής):** Η ερώτηση αυτή αναφέρεται στο γραμματειακό είδος του κειμένου, στον συγγραφέα ή στο έργο του. **Η ερώτηση είναι αποκλειστικά κλειστού τύπου (σωστό ή λάθος, πολλαπλής επιλογής, αντιστοίχισης, κ.ά.) και βαθμολογείται με 10 μονάδες.**

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΑ ΘΕΜΑΤΑ

Εξειδικεύοντας τις οδηγίες προς τους/τις εκπαιδευτικούς επισημαίνουμε τα ακόλουθα:

Α' Κείμενο: Το κείμενο κάθε ιστορικού (Θουκυδίδη, Ξενοφώντα) έχει χωριστεί, όπως προαναφέραμε, σε αριθμημένες ενότητες των 12-20 στίχων. Σε κάθε ενότητα προσδιορίζονται το κεφάλαιο, οι παράγραφοι, η αρχή και το τέλος της ενότητας. **Ο/Η Θεματοδότης/τρια καλείται να διατυπώσει τη μεταφραστική παρατήρηση και το αντίστοιχο προς μετάφραση απόσπασμα (8-10 στίχοι) με βάση τον σχετικό πίνακα (Παράρτημα 3 & Παράρτημα 4 για τα Ημερήσια ΓΕΛ και για τα Εσπερινά με την ένδειξη*).** Η παρατήρηση αυτή έχει την **ένδειξη 1**.

Ειδικότερα:

- I. Για την **αρίθμηση των στίχων** λαμβάνεται υπόψη αποκλειστικά και μόνο η έκδοση του σχολικού εγχειριδίου, όπως αυτό διανέμεται κάθε σχολικό έτος.
- II. Σε καμία περίπτωση το προς μετάφραση απόσπασμα δεν πρέπει να υπολείπεται των 8 πλήρων στίχων ή να υπερβαίνει τους 10 πλήρεις στίχους.
- III. Δεν αφαιρούνται σε καμία περίπτωση ενδιάμεσες λέξεις ή φράσεις του αρχαίου κειμένου. Διευκρινιστικά για τον/την μαθητή/τρια **μπορεί να προστεθεί το υποκείμενο** στον πρώτο στίχο του αποσπάσματος π.χ. [ὁ Θηραμένης] εάν λείπει, προκειμένου να αποφευχθεί τυχόν σύγχυση.
- IV. Για το αρχαίο κείμενο **χρησιμοποιείται η τελευταία έκδοση του σχολικού εγχειριδίου στην έντυπη μορφή του**. Η αντίστοιχη ηλεκτρονική έκδοση στο ψηφιακό σχολείο παρουσιάζει μικρές αποκλίσεις που καλό είναι να αποφευχθούν μετά από προσεκτικό έλεγχο.
- V. Η διατύπωση της μεταφραστικής παρατήρησης έχει ως εξής: Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: *«Ἐλθόντων ... πρὸς τὴν ἡπειρον»*.

Β' Λεξιλογική-σημασιολογική ερώτηση: Για κάθε ενότητα-θέμα ο/η Θεματοδότης/τρια θα διατυπώσει πολλές και ποικίλες ερωτήσεις, με σαφήνεια και ακρίβεια, κλιμακούμενης δυσκολίας, χωρίς γριφώδεις διατυπώσεις και αδόκιμο λεξιλόγιο, ώστε να ελέγχεται κατά τον αντικειμενικότερο τρόπο η σχετική γνώση από τους μαθητές και τις μαθήτριες. Ο βαθμός δυσκολίας θα πρέπει να είναι περίπου ο ίδιος για όλες τις ερωτήσεις της ίδιας τυπολογίας. Ο χρόνος απάντησης της συγκεκριμένης ερώτησης δεν πρέπει να υπερβαίνει τα 10 λεπτά (για τον/τη μέσο/η μαθητή/τρια), **γι' αυτό και συστήνεται να μη γίνεται ανάλυση της ερώτησης σε δύο υποερωτήματα**. Η παρατήρηση αυτή έχει την **ένδειξη 5**.

Οι ερωτήσεις είναι διαφόρων τύπων ([Παράρτημα 5](#)):

α) [ανοικτού τύπου ή ανοικτής απάντησης](#)

β) [κλειστού ή αντικειμενικού τύπου](#) (κατά βάση πολλαπλής επιλογής ή επιλογής της ορθής απάντησης, καθώς και αντιστοίχισης).

Σε κάθε περίπτωση τα ζητούμενα πρέπει να συμφωνούν με το ΦΕΚ που ορίζει την αξιολόγηση των μαθητών/τριών και να λαμβάνουν υπόψη το μέσο γνωστικό επίπεδο των μαθητών/τριών στη συγκεκριμένη τάξη (Α΄ Λυκείου). **Η ερώτηση βαθμολογείται συνολικά με 10 μονάδες, ενώ κάθε ορθή απάντηση βαθμολογείται με 2 μονάδες (5Χ2 μονάδες: 10 μονάδες).**

Ειδικότερα, με τη λεξιλογική-σημασιολογική ερώτηση μπορεί να ζητείται:

- ο σχηματισμός λέξεων (απλών ή σύνθετων) της νέας ελληνικής γλώσσας, ομόρριζων προς τις δοθείσες λέξεις του αρχαίου κειμένου (βλ. ενδεικτικές ερωτήσεις **Παράρτημα 5, ερ. 1, 2, 3, 4, 5, 6**).
- η σύνδεση λέξεων της νέας ελληνικής γλώσσας με λέξεις του αρχαίου κειμένου με τις οποίες είτε είναι ομόρριζες είτε έχουν ετυμολογική συγγένεια (βλ. ενδεικτικές ερωτήσεις **Παράρτημα 5, ερ. 7, 8**).
- η σύνδεση λέξεων του αρχαίου κειμένου με τη διαφορετική σημασία τους στη νέα ελληνική γλώσσα (βλ. ενδεικτικές ερωτήσεις **Παράρτημα 5, ερ. 9**).
- η αντιστοίχιση λέξεων του κειμένου με λέξεις της νέας ελληνικής γλώσσας με τις οποίες έχουν ετυμολογική συγγένεια (βλ. ενδεικτικές ερωτήσεις **Παράρτημα 5, ερ. 10, 11**).
- η επιλογή μεταξύ προτεινόμενων λέξεων της νέας ελληνικής γλώσσας προκειμένου να αναδεικνύεται η ορθή ετυμολογική συγγένεια με δοθείσες λέξεις του αρχαίου κειμένου (βλ. ενδεικτική ερώτηση **Παράρτημα 5, ερ. 12**).
- η επιλογή μεταξύ προτεινόμενων σημασιών (αρχαιοελληνικής και νεοελληνικής) προκειμένου να αναδεικνύεται η ορθή σημασία που έχουν σύμφωνα με το κείμενο, οι δοθείσες λέξεις του κειμένου (βλ. ενδεικτική ερώτηση **Παράρτημα 5, ερ. 13**).
- η παραγωγή συγκεκριμένων ομόρριζων λέξεων (απλών ή σύνθετων) της νέας ελληνικής γλώσσας και η ένταξή τους σε συγκεκριμένα νεοελληνικές περιόδους λόγου (βλ. ενδεικτικές ερωτήσεις **Παράρτημα 5, ερ. 14, 15**).

Κατά τη συγγραφή της λεξιλογικής-σημασιολογικής ερώτησης ο/η Θεματοδότης/τρια οφείλει:

- I. να ελέγχει την επιστημονική εγκυρότητα των ζητούμενων με βάση τη διεθνή βιβλιογραφία και έγκυρα λεξικά,

- II. να αποφεύγει τις εξεζητημένες περιπτώσεις ή τις σπάνιες ως προς τη χρήση τους λέξεις,
- III. να διακρίνει με σαφήνεια τη χρήση μεταξύ ομόρριζου (λέξεις από το ίδιο κατά βάση θέμα [ισχυρό-αδύνατο/μεταπτώσεις] ενός ρήματος π.χ. *εἶδον* – *ιδέα*, *ιδανικός*, *ανίδεος* | *ἔχω* – *ενοχή*, *έξη*, *σχέση*) και ετυμολογικά συγγενούς (λέξεις από διαφορετικά θέματα του ίδιου ρήματος π.χ. *ὄρω* – *όραμα*, *όψη*, *ιδέα*),
- IV. να γνωρίζει ότι οι μαθητές/τριες της Α΄ Λυκείου **δεν διδάσκονται την κλίση των ρημάτων σε -μι** κι ως εκ τούτου να μην προτείνει λέξεις της νέας ελληνικής γλώσσας των οποίων η ετυμολογική συγγένεια με τα συγκεκριμένα ρήματα πιθανόν να μην αναγνωριζόταν από τον/τη μέσο μαθητή/τρια,
- V. να λαμβάνει υπόψη του τα λεξιλογικά σχόλια του σχολικού βιβλίου και τη σχολική γραμματική,
- VI. να μην προτείνει σύνθετη λέξη της οποίας η ετυμολογική συγγένεια με λέξεις του κειμένου μπορεί να επιβεβαιωθεί και από τα δύο συνθετικά της μέρη στο ίδιο κείμενο π.χ. να προτείνει τη νεοελληνική λέξη *δημαρχείο*, ενώ στο αρχαίο κείμενο υπάρχουν οι τύποι *δήμῳ* και *ἄρξειν*,
- VII. να διατυπώνει την ερώτηση με τέτοιο τρόπο, ώστε η αναζήτηση και ο εντοπισμός των ζητούμενων λέξεων, να ακολουθεί τη σειρά εμφάνισής τους στο κείμενο.

Γ΄ Γραμματολογική ερώτηση (εισαγωγής): Με την ερώτηση αυτή (βλ. ενδεικτικά παραδείγματα [Παράρτημα 6](#)) ελέγχεται η γνώση των πληροφοριών που περιλαμβάνονται στην εισαγωγή, αλλά και η κριτική ικανότητα του/της μαθητή/τριας να συνδυάζει, να συνθέτει, να αξιολογεί τα διάφορα στοιχεία της εισαγωγής προκειμένου να επιλέγει την ορθή απάντηση από επιμέρους δοθέντα στοιχεία. **Ο/Η Θεματοδότης/τρια οφείλει να διατυπώσει τις ερωτήσεις με σαφήνεια και ακρίβεια δίνοντας έμφαση στα σημαντικότερα και κυριότερα σημεία της εξεταστέας ύλης, αποφεύγοντας λεπτομέρειες ή λιγότερο σημαντικές (π.χ. παρενθετικές) διατυπώσεις. Οι τυχόν αναφορές-διατυπώσεις του σχολικού βιβλίου στην αρχαία ελληνική γλώσσα (με εξαίρεση γλωσσικές ιδιομορφίες ή ορολογία του ιστορικού) δεν πρέπει να αποτελέσουν μέρος της εξέτασης.** Η παρατήρηση αυτή έχει την ένδειξη 8.

Οι ερωτήσεις θα είναι διαφόρων ειδών κλειστού ή αντικειμενικού τύπου.

Πιο συγκεκριμένα:

- πολλαπλής επιλογής ή επιλογής της ορθής απάντησης (**Παράρτημα 6, ερ. 1, 3, 6**),
- αντιστοίχισης (**Παράρτημα 6, ερ. 2, 7**),

- Σωστό ή Λάθος (Παράρτημα 6, ερ. 4),
- διάταξης (Παράρτημα 6, ερ. 5)

και **θα αναφέρονται σε διαφορετικά σημεία της εξεταστέας ύλης** - κατά προτίμηση με τη σειρά που εμφανίζονται στις σελίδες του σχολικού βιβλίου - προκειμένου η αξιολόγηση να είναι αντικειμενική και δίκαιη. **Δεν συστήνεται η ερώτηση συμπλήρωσης κενών.**

Είθισται η γραμματολογική ερώτηση να συνδέεται με τον συγγραφέα του δοθέντος κειμένου. Ωστόσο, δεδομένου ότι πρόκειται για ερώτηση κλειστού ή αντικειμενικού τύπου, μπορεί να γίνει συνδυασμός, εφόσον αυτό επιβάλλεται από τις ανάγκες του ερωτήματος (βλ. ενδεικτικό παράδειγμα **Παράρτημα 6, ερ. 5, 6, 7**).

Ο χρόνος απάντησης της συγκεκριμένης ερώτησης δεν πρέπει να υπερβαίνει τα 5-7 λεπτά (για τον/τη μέσο/η μαθητή/τρια). **Η ερώτηση βαθμολογείται με 10 μονάδες, ενώ κάθε ορθή απάντηση βαθμολογείται με 2 μονάδες (5Χ2 μονάδες: 10 μονάδες).**

Συνοψίζοντας για τις ενότητες θεμάτων που ορίζονται από τη Τ.Θ.Δ.Δ., ο/η Θεματοδότης/τρια πρέπει να έχει υπόψη του/της τα εξής:

1. Κάθε ενότητα θεμάτων περιλαμβάνει
 - α. **το αρχαίο κείμενο (12-20 στίχων) και το προς μετάφραση τμήμα (8-10 στίχων)**, το οποίο λαμβάνεται από τα συνημμένα Παραρτήματα (Θουκυδίδου *Ιστορίαι* & Ξενοφώντος *Ελληνικά*),
 - β. **μία λεξιλογική-σημασιολογική ερώτηση και μία ερώτηση γραμματολογική (εισαγωγής)** σύμφωνα με όσα αναφέρονται ανωτέρω.
2. **Η συγγραφή κάθε ενότητας θεμάτων, όπως και της αντίστοιχης ενδεικτικής απάντησης** ακολουθεί κοινή μορφοποίηση σύμφωνα με τα δείγματα που ακολουθούν ([Παράρτημα 1](#)). Οι τυποτεχνικές προδιαγραφές διαμορφώνονται ως εξής:

Προσανατολισμός: Κατακόρυφος

Περιθώρια: Επάνω: 2,5 εκ., Κάτω: 2,5 εκ., Δεξιά: 2,5 εκ., Αριστερά: 2,5 εκ. Στοιχίση: Πλήρης

Γραμματοσειρά:

- **για το αρχαίο κείμενο:** *Calibri* (Ελλάδα) 12 πλάγια γραφή
- **για τα υπόλοιπα στοιχεία** (Παρατηρήσεις, Μεταφράσεις, Ενδεικτικές Απαντήσεις κ.λπ.): *Calibri* (Ελλάδα) 12 κανονική γραφή

Εσοχές: Αριστερά-Δεξιά: 0 εκ. Ειδική προεξοχή (κατά την αρίθμηση): κατά 0,63 εκ.

Διάστιχο: 1,5

Αρίθμηση παρατηρήσεων: 1, 5, 8. Εκτός από την αρίθμηση των 3 παρατηρήσεων (1, 5, 8) και την εκφώνηση δεν περιέχεται τίποτα άλλο στα κείμενα των αρχείων της ενότητας του θέματος.

Μεταξύ του Κειμένου και των Παρατηρήσεων αφήνουμε μία σειρά πατώντας Enter.

Για τις Παρατηρήσεις, ακολουθείται η μορφοποίηση και η διατύπωση των ενδεικτικών παραδειγμάτων στα αντίστοιχα Παραρτήματα.

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

Μία σημαντική παράμετρος, η οποία συνδέεται με την επιμορφωτική διάσταση της Τ.Θ.Δ.Δ., τόσο για τους/τις μαθητές/τριες όσο και για τους/τις εκπαιδευτικούς, είναι η συγγραφή ενδεικτικών απαντήσεων για τα αντίστοιχα θέματα.

Η ανάρτηση ενδεικτικών απαντήσεων έχει διπλό όφελος: αφενός ο/η μαθητής/τρια μπορεί να αντιληφθεί με σαφήνεια τα χαρακτηριστικά της ενδεικτικής απάντησης, ώστε να αυτοαξιολογηθεί και να αυτοβελτιωθεί, αφετέρου ο/η εκπαιδευτικός διαθέτει ένα εργαλείο αντικειμενικής αξιολόγησης, καθώς η προτεινόμενη απάντηση ανταποκρίνεται στον μέγιστο αριθμό μορίων.

Ειδικότερα:

- **Ως προς τη νεοελληνική απόδοση του αρχαίου αποσπάσματος και σύμφωνα με τις αρχές του ισχύοντος ΠΣ θα προταθούν δύο αποδόσεις:**
 - α. **μία νεοελληνική απόδοση εγνωσμένης φιλολογικής αξίας η οποία προστίθεται κατά τη φάση της αξιολόγησης των θεμάτων με ευθύνη της Επιστημονικής Επιτροπής του ΙΕΠ και δεν υποβάλλεται από τον/την ενδιαφερόμενο/η εκπαιδευτικό**, π.χ. για τα Κερκυραϊκά η νεοελληνική απόδοση του Ν. Σκουτερόπουλου (Αθήνα: Πόλις, 2011) και για τα Ελληνικά του Ξενοφώντα η νεοελληνική απόδοση του Ρ. Ρούφου (Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ, 2012)
 - β. **μία νεοελληνική απόδοση η οποία θα εκπονηθεί για αυτόν τον σκοπό από τον/τη Θεματοδότη/τρια**, όπου θα αξιοποιούνται οι λεξιλογικές επισημάνσεις και οι μεταφραστικές απόπειρες του σχολικού βιβλίου (σημ. θα δηλώνονται με έντονη γραφή), καθώς αποτελούν σημαντικό στοιχείο της διδασκαλίας.

- **Ως προς τη λεξιλογική-σημασιολογική ερώτηση** εάν είναι αντικειμενικού τύπου, θα αναγράφονται οι συγκεκριμένες απαντήσεις, οι οποίες προφανώς θα έχουν δεσμευτικό χαρακτήρα, ενώ εάν είναι ανοιχτού τύπου, θα υπάρχουν προτεινόμενες/ενδεικτικές απαντήσεις. **Ειδικά για τις λεξιλογικές ασκήσεις όπου ζητείται η παραγωγή λέξεων στη Νέα Ελληνική (ομόρριζα, σύνθετα, παράγωγα κ.λπ.) οι ενδεικτικές απαντήσεις να είναι τρεις (3).**
- **Ως προς τη γραμματολογική ερώτηση** η οποία προβλέπεται να είναι αποκλειστικά αντικειμενικού τύπου, η προτεινόμενη απάντηση έχει εκ των πραγμάτων δεσμευτικό χαρακτήρα και δεν επιδέχεται διαφοροποιήσεις.

Σχετικά με τη συγγραφή των ενδεικτικών απαντήσεων ακολουθούνται ως προς τη μορφοποίηση τα υποδείγματα στο [Παράρτημα 2](#) (Περιθώρια κανονικά: επάνω: 2,5 εκ., κάτω: 2,5 εκ., αριστερά: 2,5 εκ., δεξιά: 2,5 εκ., γραμματοσειρά Calibri, μέγεθος χαρακτήρων 12, πλήρης στοίχιση).

Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 71-72

ΚΕΙΜΕΝΟ

Δράσαντες δὲ τοῦτο καὶ ξυγκαλέσαντες Κερκυραίους εἶπον ὅτι ταῦτα καὶ βέλτιστα εἴη καὶ ἥκιστ' ἂν δουλωθεῖεν ὑπ' Ἀθηναίων, τό τε λοιπὸν μηδετέρους δέχεσθαι ἄλλ' ἢ μιᾷ νηὶ ἡσυχάζοντας, τὸ δὲ πλεον πολέμιον ἡγεῖσθαι. Ὡς δὲ εἶπον, καὶ ἐπικυρῶσαι ἠνάγκασαν τὴν γνώμην. Πέμπουσι δὲ καὶ ἐς τὰς Ἀθήνας εὐθύς πρέσβεις περὶ τε τῶν πεπραγμένων διδάξοντας ὥς ξυνέφερε καὶ τοὺς ἐκεῖ καταπεφευγότας πείσοντας μηδὲν ἀνεπιτήδειον πράσσειν, ὅπως μὴ τις ἐπιστροφή γένηται. Ἐλθόντων δὲ οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς τε πρέσβεις ὥς νεωτερίζοντας ξυλλαβόντες, καὶ ὅσους ἔπεισαν, κατέθεντο ἐς Αἴγινα. Ἐν δὲ τούτῳ τῶν Κερκυραίων οἱ ἔχοντες τὰ πράγματα ἐλθούσης τριήρους Κορινθίας καὶ Λακεδαιμονίων πρέσβων ἐπιτίθενται τῷ δήμῳ, καὶ μαχόμενοι ἐνίκησαν. Ἀφικομένης δὲ νυκτὸς ὁ μὲν δῆμος ἐς τὴν ἀκρόπολιν καὶ τὰ μετέωρα τῆς πόλεως καταφεύγει καὶ αὐτοῦ ξυλλεγείς ἰδρύθη, καὶ τὸν Ὑλλαῖκὸν λιμένα εἶχον· οἱ δὲ τὴν τε ἀγορὰν κατέλαβον, οὐπὲρ οἱ πολλοὶ ᾤκουν αὐτῶν, καὶ τὸν λιμένα τὸν πρὸς αὐτῇ καὶ πρὸς τὴν ἥπειρον.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἐλθόντων ... πρὸς τὴν ἥπειρον».

Μονάδες 30

5. Για καθεμία ἀπὸ τις παρακάτω λέξεις τοῦ κειμένου να γράψετε μία περίοδο λόγου στη Νέα Ελληνική, ὅπου ἡ συγκεκριμένη λέξη να χρησιμοποιεῖται **με διαφορετικὴ σημασία** ἀπὸ αὐτὴν που ἔχει στο ἀρχαῖο κείμενο: **ἡσυχάζοντας, γνώμην, ἐπιστροφή, δῆμος, ἀγορὰν**. Μπορεῖτε να τὴ χρησιμοποιήσετε **σε οποιαδήποτε μορφή** τῆς (μέρος τοῦ λόγου, πτώση, ἀριθμὸ, γένος, ἐγκλίση, χρόνος).

Μονάδες 10

8. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω διατυπώσεις ως Σωστές (Σ) ή Λανθασμένες (Λ):

Ο Θουκυδίδης

- α. εξορίστηκε από την Αθήνα εξαιτίας της αριστοκρατικής καταγωγής του.
- β. πίστευε ότι η λογική αποτελεί τη μόνη αξία, στην οποία μπορεί να στηριχθεί ο άνθρωπος.
- γ. προβάλλει τον ανθρώπινο παραλογισμό ως το μόνο κίνητρο για τον πόλεμο.
- δ. στηρίχθηκε μόνο στη μελέτη επίσημων κειμένων για την ανεύρεση της αλήθειας.
- ε. χρησιμοποιεί αρχαιότερους τύπους λέξεων, όπως *αίει* αντί για *αεί*.

Μονάδες 10

Ξενοφώντος Έλληνικά, 2.3.§52-55.3

ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἀκούσας ταῦτα ὁ Θηραμένης ἀνεπήδησεν ἐπὶ τὴν ἐστίαν καὶ εἶπεν· «Ἐγὼ δ', ἔφη, ὦ ἄνδρες, ἱκετεύω τὰ πάντων ἐννομώτατα, μὴ ἐπὶ Κριτίᾳ εἶναι ἐξαλείφειν μήτε ἐμὲ μήτε ὑμῶν ὃν ἂν βούληται, ἀλλ' ὅνπερ νόμον οὗτοι ἔγραψαν περὶ τῶν ἐν τῷ καταλόγῳ, κατὰ τοῦτον καὶ ὑμῖν καὶ ἐμοὶ τὴν κρίσιν εἶναι. Καὶ τοῦτο μὲν, ἔφη, μὰ τοὺς θεοὺς οὐκ ἄγνοῶ, ὅτι οὐδὲν μοι ἀρκέσει ὅδε ὁ βωμός, ἀλλὰ βούλομαι καὶ τοῦτο ἐπιδεῖξαι, ὅτι οὗτοι οὐ μόνον εἰσὶ περὶ ἀνθρώπους ἀδικώτατοι, ἀλλὰ καὶ περὶ θεοὺς ἀσεβέστατοι. Ὑμῶν μέντοι, ἔφη, ὦ ἄνδρες καλοὶ κάγαθοί, θαυμάζω, εἰ μὴ βοηθήσετε ὑμῖν αὐτοῖς, καὶ ταῦτα γινώσκοντες ὅτι οὐδὲν τὸ ἐμὸν ὄνομα εὐεξαλειπτότερον ἢ τὸ ὑμῶν ἐκάστου». Ἐκ δὲ τούτου ἐκέλευσε μὲν ὁ τῶν τριάκοντα κῆρυξ τοὺς ἑνδεκα ἐπὶ τὸν Θηραμένην· ἐκεῖνοι δὲ εἰσελθόντες σὺν τοῖς ὑπηρέταις, ἡγουμένου αὐτῶν Σατύρου τοῦ θρασυτάτου τε καὶ ἀναιδεστάτου, εἶπε μὲν ὁ Κριτίας· «Παραδίδομεν ὑμῖν, ἔφη, Θηραμένην τουτονὶ κατακεκριμένον κατὰ τὸν νόμον. Ὑμεῖς δὲ λαβόντες καὶ ἀπαγαγόντες οἱ ἑνδεκα οὗ δεῖ τὰ ἐκ τούτων πράττετε».

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «*Ἀκούσας ταῦτα ὁ Θηραμένης ... περὶ θεοῦς ἀσεβέστατοι*».

Μονάδες 30

5. Να συμπληρώσετε τις παρακάτω περιόδους λόγου της Νέας Ελληνικής με το κατάλληλο **ομόρριζο** (απλό ή σύνθετο) της λέξης που δίνεται, ώστε να ολοκληρώνεται ορθά το νόημά τους:

- **Ἀκούσας:** Το αυτί είναι ὄργανο της
- **ἐξαλείφειν:** Ο γιατρός τού έδωσε μια για τη φαγούρα.
- **ἀδικώτατοι:** Η εξουσία είναι ανεξάρτητη σύμφωνα με το Σύνταγμα.
- **κῆρυξ:** Η των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και του Πολίτη έγινε στις 26 Αυγούστου 1789.
- **ἀπαγαγόντες:** Οι του παιδιού ζητούσαν υπέρογκα λύτρα για να το απελευθερώσουν.

Μονάδες 10

8. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω διατυπώσεις ως Σωστές (Σ) ή Λανθασμένες (Λ):

Ο Ξενοφών

- α. γνωρίστηκε με τον Σωκράτη.
- β. εντυπωσιάστηκε από την προσωπικότητα του Περικλή.
- γ. διαθέτει ανάλογη διεισδυτικότητα και βαθιά φιλοσοφημένη πολιτική σκέψη με εκείνη του Θουκυδίδη.
- δ. περιγράφει με εντιμότητα τις αγριότητες του καθεστώτος των τριάκοντα.
- ε. χρησιμοποιεί το απλοποιημένο αττικό ιδίωμα.

Μονάδες 10

Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 71-72

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. [Θα προστεθεί από την Επιστημονική Ομάδα του ΙΕΠ]

B. Όταν λοιπόν ήλθαν (οι πρέσβεις στην Αθήνα), οι Αθηναίοι αφού συνέλαβαν και τους πρέσβεις **ως υποκινητές στάσης** και όσους έπεισαν, τους **συγκέντρωσαν για ασφάλεια** στην Αίγινα. Στο μεταξύ από τους Κερκυραίους **οι κύριοι της πολιτικής κατάστασης** όταν ήλθε κορινθιακό πλοίο με Λακεδαιμόνιους πρέσβεις, επιχειρούν επίθεση εναντίον των δημοκρατικών, και τους νίκησαν ύστερα από μάχη. Και όταν έπεσε η νύχτα, οι δημοκρατικοί στην ακρόπολη και **στα ψηλά και οχυρά μέρη της πόλης** καταφεύγουν, και αφού **συγκεντρώθηκαν**, εκεί **εγκαταστάθηκαν**, και κατείχαν επίσης το Υλλαϊκό λιμάνι· οι άλλοι [δηλ. οι ολιγαρχικοί] κατέλαβαν και την αγορά, όπου ακριβώς κατοικούσαν οι περισσότεροι από αυτούς, και το κοντινό της λιμάνι που βλέπει στην απέναντι στεριά.

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. ήσυχάζοντας: Ησυχάστε επιτέλους, θέλω να διαβάσω!

γνώμην: Άλλαξα γνώμη και δεν θα πάω εκδρομή.

έπιστροφή: Η επιστροφή με το λεωφορείο ήταν πολύ κουραστική.

δήμος: Ο δήμος Χανίων ετοιμάζει εκδηλώσεις για την επέτειο του 1821.

αγοράν: Η αγορά ενός αυτοκινήτου θέλει σκέψη.

8. α-Λ, β-Σ, γ-Λ, δ-Λ, ε-Σ

Ξενοφώντος Έλληνικά, 2.3.§52-55.3

1. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

A. [Θα προστεθεί από την Επιστημονική Ομάδα του ΙΕΠ]

B. Όταν άκουσε ο Θηραμένης αυτά, αναπήδησε στον βωμό (της Βουλής) και είπε: «Εγώ, είπε, άντρες, σας **ικετεύω σε ό,τι πιο δίκαιο υπάρχει**, να μην **έχει** δηλαδή

ο Κριτίας **το δικαίωμα να** διαγράψει (από τον κατάλογο) μήτε εμένα μήτε όποιον από σας θέλει, αλλά **σύμφωνα με τον νόμο**, τον οποίο ακριβώς αυτοί συνέταξαν γι' αυτούς που περιλαμβάνονται στον κατάλογο, σύμφωνα με αυτόν και εσείς και εγώ να δικαζόμαστε. Και δεν αγνοώ βέβαια αυτό, μα τους θεούς, είπε, ότι δηλαδή καθόλου δεν θα με βοηθήσει αυτός εδώ ο βωμός, αλλά θέλω να σας αποδείξω και το εξής, ότι δηλαδή αυτοί είναι όχι μόνο πολύ άδικοι απέναντι στους ανθρώπους, αλλά και πολύ ασεβείς απέναντι στους θεούς.

* με έντονη γραφή οι προτεινόμενες νεοελληνικές αποδόσεις στα γλωσσικά σχόλια του σχολικού βιβλίου

5. ακοής, αλοιφή, δικαστική, διακήρυξη, απαγωγείς

8. α-Σ, β-Λ, γ-Λ, δ-Σ, ε-Σ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3 - ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ *ΙΣΤΟΡΙΑΙ* – ΗΜΕΡΗΣΙΑ και *ΕΣΠΕΡΙΝΑ ΓΕΛ
Α΄ ΤΑΞΗ ΓΕΛ – Θουκυδίδου, *Ιστορίαι*, Βιβλίο 3ο

ΕΝΟ-ΤΗΤΑ	ΚΕΦ. §	ΚΕΙΜΕΝΟ (12-20 στ.)	Στ.	ΤΜΗΜΑ ΠΡΟΣ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ (8-10 στ.)	Στ.
1.	71-72*	Δράσαντες δέ τοῦτο ... καί πρὸς τὴν ἥπειρον.	19	Δράσαντες δέ τοῦτο ... μή τις ἐπιστροφή γένηται.	9
2.	71-72*	Δράσαντες δέ τοῦτο ... καί πρὸς τὴν ἥπειρον.	19	Ἐλθόντων ... πρὸς τὴν ἥπειρον.	10
3.	71-72.2*	Δράσαντες δέ τοῦτο ... καί μαχόμενοι ἐνίκησαν.	14	Δράσαντες δέ τοῦτο ... μή τις ἐπιστροφή γένηται.	9
4.	71-72.2*	Δράσαντες δέ τοῦτο ... καί μαχόμενοι ἐνίκησαν.	14	Πέμπουσι δέ ... μαχόμενοι ἐνίκησαν.	9
5.	71.2-72*	Πέμπουσι δὲ καὶ ἐς τὰς Ἀθήνας ... καὶ πρὸς τὴν ἥπειρον.	14	Πέμπουσι δὲ ... καὶ μαχόμενοι ἐνίκησαν.	9
6.	71.2-72*	Πέμπουσι δὲ καὶ ἐς τὰς Ἀθήνας ... καὶ πρὸς τὴν ἥπειρον.	14	Ἐλθόντων δὲ οἱ Ἀθηναῖοι ... καὶ πρὸς τὴν ἥπειρον.	10
7.	72-73*	Ἐλθόντων δὲ οἱ Ἀθηναῖοι ... ἐπικούροι ὀκτακόσιοι.	15	Ἐλθόντων ... πρὸς τὴν ἥπειρον.	10

8.	72-73*	Ἐλθόντων δὲ οἱ Ἀθηναῖοι ... ἐπίκουροι ὀκτακόσιοι.	15	Ἀφικομένης δὲ νυκτὸς ... ἐπίκουροι ὀκτακόσιοι.	10
9.	74	Διαλιπούσης δ' ἡμέρας ... λαθόντες διεκομίσθησαν.	15	Γενομένης δὲ τῆς τροπῆς ... ἐν φυλακῇ ἦσαν·	9
10.	73-74.2	Τῇ δ' ὕστεραίᾳ ἠκροβολίσαντό ... ἐπίφορος ἐς αὐτήν.	16	Τῇ δ' ὕστεραίᾳ ... ὑπομένουσαι τὸν θόρυβον.	9
11.	75.1-4.1	Τῇ δὲ ἐπιγιγνομένη ἡμέρᾳ ... καὶ παρεμυθεῖτο.	15/16	Τῇ δὲ ἐπιγιγνομένη ... ἔμελλεν ἀποπλεύσεσθαι·	8/9
12.	75.2-5	Καὶ ὁ μὲν ταῦτα πράξας ... αὐτοῖς διεπέμπετο.	17	Δείσαντες δὲ ἐκεῖνοι ... οὐκ ἐλάσσους τετρακοσίων.	10
13.	75.2-5	Καὶ ὁ μὲν ταῦτα πράξας ... αὐτοῖς διεπέμπετο.	17	Ὡς δ' οὐκ ἔπειθεν, ... ἐκεῖσε αὐτοῖς διεπέμπετο.	9
14.	74.3- 75.4.1	Καὶ οἱ μὲν παυσάμενοι ... ἀνίστη τε καὶ παρεμυθεῖτο.	19/20	Τῇ δὲ ἐπιγιγνομένη ἡμέρᾳ ... ἔμελλεν ἀποπλεύσεσθαι·	8
15.	81.1-3*	Οἱ μὲν οὖν Πελοποννήσιοι ... ἐδύναντο ἀνηλοῦντο.	16	Οἱ μὲν οὖν ... εἴ τινα λάβοιεν, ἀπέκτεινον·	9
16.	81.1-3*	Οἱ μὲν οὖν Πελοποννήσιοι ... ἐδύναντο ἀνηλοῦντο.	16	Κερκυραῖοι δὲ αἰσθόμενοι ... κατέγνωσαν πάντων θάνατον.	9
17.	81.3-5*	Οἱ δὲ πολλοὶ τῶν ἱκετῶν, ... τῷ ἱερῷ ἀπέθανον.	13/14	Οἱ δὲ πολλοὶ τῶν ἱκετῶν ... ὀφειλομένων ὑπὸ τῶν λαβόντων·	8/9
18.	81.2-4*	Κερκυραῖοι δὲ αἰσθόμενοι ... ὑπὸ τῶν λαβόντων·	18	Κερκυραῖοι δὲ αἰσθόμενοι ... πάντων θάνατον.	9
19.	81.2-4*	Κερκυραῖοι δὲ αἰσθόμενοι ... ὑπὸ τῶν λαβόντων·	18	Οἱ δὲ πολλοὶ τῶν ἱκετῶν ... ὀφειλομένων ὑπὸ τῶν λαβόντων·	8/9
20.	81.2-4*	Κερκυραῖοι δὲ αἰσθόμενοι ... ὑπὸ τῶν λαβόντων·	18	Οἱ δὲ πολλοὶ τῶν ἱκετῶν ... ὀφειλομένων ὑπὸ τῶν λαβόντων·	8/9

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 4 - ΕΝΟΤΗΤΕΣ ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΑ –

ΗΜΕΡΗΣΙΑ και *ΕΣΠΕΡΙΝΑ ΓΕΛ

Α΄ ΤΑΞΗ ΓΕΛ – Ξενοφώντος, Έλληνικά, Βιβλίο 2ο

ΕΝΟ- ΤΗΤΑ	ΚΕΦ. §	ΚΕΙΜΕΝΟ (12-20 στ.)	Στ.	ΤΜΗΜΑ ΠΡΟΣ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ (8-10 στ.)	Στ.
1.	2.§1-2*	Ἐπεὶ δὲ τὰ ἐν τῇ Λαμψάκῳ ... τὰς ναῦς ἐπεσκεύαζεν.	12	Ἐπεὶ δὲ τὰ ἐν τῇ Λαμψάκῳ ... τῶν ἐπιτηδείων ἔνδειαν ἔσεσθαι.	10
2.	2.§3-4*	Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις ... παρασκευάζειν τὴν πόλιν.	12	Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις ... πολλοὺς τῶν Ἑλλήνων.	9
3.	2.§2-3*	Λύσανδρος δὲ τοὺς τε φρουροὺς ... πολλοὺς τῶν Ἑλλήνων.	16	Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις ... πολλοὺς τῶν Ἑλλήνων.	9
4.	2.§16-19*	Τοιούτων δὲ ὄντων ... ἀλλ’ ἐξαιρεῖν.	20	Τοιούτων δὲ ὄντων ... ἀλλὰ τοὺς ἐφόρους.	9/10
5.	2.§16-19*	Τοιούτων δὲ ὄντων ... ἀλλ’ ἐξαιρεῖν.	20	Λύσανδρος δὲ τοῖς ἐφόροις ... ἀλλ’ ἐξαιρεῖν.	9
6.	2.§18-21*	Λύσανδρος δὲ τοῖς ἐφόροις ... ταῦτα εἰς τὰς Ἀθήνας.	18	Λύσανδρος δὲ τοῖς ἐφόροις ... ἀλλ’ ἐξαιρεῖν.	9
7.	2.§18-21*	Λύσανδρος δὲ τοῖς ἐφόροις ... ταῦτα εἰς τὰς Ἀθήνας.	18	Ἐπεὶ δ’ ἦκον, ... ὅποι ἂν ἡγῶνται.	9/10
8.	2.§19-21*	Θηραμένης δὲ καὶ οἱ ἄλλοι πρέσβεις ... ταῦτα εἰς τὰς Ἀθήνας.	14	Ἐπεὶ δ’ ἦκον, ... ὅποι ἂν ἡγῶνται.	9/10
9.	2.§20-23*	Λακεδαιμόνιοι δὲ οὐκ ἔφασαν ... ἄρχειν τῆς ἐλευθερίας.	20	Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ ... ἄρχειν τῆς ἐλευθερίας.	8
10.	2.§20-23*	Λακεδαιμόνιοι δὲ οὐκ ἔφασαν ... ἄρχειν τῆς ἐλευθερίας.	20	Λακεδαιμόνιοι δὲ οὐκ ἔφασαν ... μὴ ἄπρακτοι ἦκοιεν·	9/10
11.	2.§20-22*	Λακεδαιμόνιοι δὲ οὐκ ἔφασαν ... δέχεσθαι τὴν εἰρήνην.	15	Λακεδαιμόνιοι δὲ οὐκ ἔφασαν ... μὴ ἄπρακτοι ἦκοιεν·	9/10

12.	2.§20-22*	Λακεδαιμόνιοι δὲ οὐκ ἔφασαν ... δέχεσθαι τὴν εἰρήνην.	15	Θηραμένης δὲ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ πρέσβεις ... δέχεσθαι τὴν εἰρήνην.	9
13.	3.§50-51*	Ὡς δ' εἰπὼν ... ἡμεῖς θανατοῦμεν».	16	«Ἐγώ, ὦ βουλή, ... ἡμεῖς θανατοῦμεν».	10
14.	3.§50-51*	Ὡς δ' εἰπὼν ... ἡμεῖς θανατοῦμεν».	16	Ὡς δ' εἰπὼν ... Καὶ ἐγὼ οὖν τοῦτο ποιήσω.	9
15.	3.§51-52*	Πάλιν δὲ εἰσελθὼν εἶπεν ... τὴν κρίσιν εἶναι».	16	«Ἐγώ, ὦ βουλή, ... ἡμεῖς θανατοῦμεν».	10
16.	3.§52-55.3*	Ἀκούσας ταῦτα ὁ Θηραμένης ... ἐκ τούτων πράττετε».	19	Ἀκούσας ταῦτα ὁ Θηραμένης ... περὶ θεοῦς ἀσεβέστατοι.	9
17.	3.§52-55.3*	Ἀκούσας ταῦτα ὁ Θηραμένης ... ἐκ τούτων πράττετε».	19	Ὑμῶν μέντοι, ... ἐκ τούτων πράττετε».	10
18.	3.§52-55.3*	Ἀκούσας ταῦτα ὁ Θηραμένης ... ἐκ τούτων πράττετε».	19	Ὑμῶν μέντοι, ... ἐκ τούτων πράττετε».	10
19.	3.§55.3-56*	Ὡς δὲ ταῦτα εἶπεν, ... ἀπολιπεῖν ἐκ τῆς ψυχῆς.	16	Ὡς δὲ ταῦτα εἶπεν, ... εἰ μὴ σιωπήσειεν, ἐπήρετο·	10
20.	3.§55.3-56*	Ὡς δὲ ταῦτα εἶπεν, ... ἀπολιπεῖν ἐκ τῆς ψυχῆς.	16	Οἱ δ' ἀπήγαγον τὸν ἄνδρα ... ἀπολιπεῖν ἐκ τῆς ψυχῆς.	10
21.	3.§55.3-56*	Ὡς δὲ ταῦτα εἶπεν, ... ἀπολιπεῖν ἐκ τῆς ψυχῆς.	16	Λέγεται δ' ἐν ῥῆμα ... ἀπολιπεῖν ἐκ τῆς ψυχῆς.	8/9
22.	4.§18-19	Ταῦτα δ' εἰπὼν ... πολλοὶ διελέγοντο.	16	Ταῦτα δ' εἰπὼν ... μέχρι τοῦ ὀμαλοῦ.	10
23.	4.§18-19	Ταῦτα δ' εἰπὼν ... πολλοὶ διελέγοντο.	16	Καὶ οὐκ ἐψεύσατο, ... οὐδενὸς τῶν πολιτῶν ἐσκύλευσαν.	8/9
24.	4.§19-20	Καὶ οὐκ ἐψεύσατο, ... σωτηρίας τε καὶ ἐλευθερίας.	19	Καὶ οὐκ ἐψεύσατο, ... οὐδενὸς τῶν πολιτῶν ἐσκύλευσαν.	8/9
25.	4.§19-20	Καὶ οὐκ ἐψεύσατο, ... σωτηρίας τε καὶ ἐλευθερίας.	19	Κλεόκριτος δὲ ... σωτηρίας τε καὶ ἐλευθερίας.	8/9

26.	4.§20-21	Κλεόκριτος δὲ ... δέκα ἔτη πολεμοῦντες.	15	Κλεόκριτος δὲ ... σωτηρίας τε καὶ ἐλευθερίας.	8/9
27.	4.§21-23.3	«Πρὸς θεῶν πατρώων ... διεφέροντο πρὸς ἀλλήλους.	18/19	Ἐξὸν δ' ἡμῖν ... ἐν τῷ συνεδρίῳ.	9
28.	4.§22-23	«Ἐξὸν δ' ἡμῖν ... ἓνα ἀπὸ φυλῆς.	19/20	Ἐξὸν δ' ἡμῖν ... ἐν τῷ συνεδρίῳ.	9
29.	4.§22-23	«Ἐξὸν δ' ἡμῖν ... ἓνα ἀπὸ φυλῆς.	19/20	Τῇ δ' ὑστεραία ... , ἀπολλύναι τὴν πόλιν.	9
30.	4.§22-23	«Ἐξὸν δ' ἡμῖν ... ἓνα ἀπὸ φυλῆς.	19/20	Ἀλλ' εὖ γε μέντοι ἐπίστασθε ... διεφέροντο πρὸς ἀλλήλους.	8

Ειδικότερες επισημάνσεις για τη διατύπωση και τη μορφοποίηση

- Στις λεξιλογικές ερωτήσεις οι ζητούμενες λέξεις να είναι πέντε (5).
- Στις αντιστοιχίσεις οι λέξεις που περισσεύουν στη μία από τις δύο στήλες να είναι δύο (2).
- Οι αρχαιοελληνικές λέξεις να είναι σε *έντονη και πλάγια γραφή*.
- Το ζητούμενο (π.χ. **ομόρριζο ουσιαστικό**) επισημαίνεται με *έντονη γραφή*.

Κείμενο: Θουκυδίδου Ιστορίαι 3, 71-72

1. Ανοιχτού τύπου ή ανοιχτής απάντησης

1. Για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου, να γράψετε ένα **ομόρριζο ουσιαστικό** της Νέας Ελληνικής, απλό ή σύνθετο: ***Δράσαντες, ξυγκαλέσαντες, έπικυρώσαι, πράσσειν, ξυλλαβόντες.***
2. Να γράψετε ένα **σύνθετο ομόρριζο ουσιαστικό ή επίθετο** της Νέας Ελληνικής, για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: ***είπον, ξυνέφερε, ξυλλαβόντες, έχοντες, κατέλαβον.***
3. Να γράψετε ένα **σύνθετο ομόρριζο ουσιαστικό** της Νέας Ελληνικής, για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: ***Δράσαντες, πέμπουσι, πεπραγμένων, έπεισαν, αγοράν.***
4. Για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου, να γράψετε ένα **ομόρριζο επίθετο** της Νέας Ελληνικής, απλό ή σύνθετο: ***διδάξοντας, πείσοντας, επιτίθενται, ξυλλεγείς, είχαν.***
5. Να γράψετε μία **σύνθετη ομόρριζη λέξη** της Νέας Ελληνικής, για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: ***δουλωθεῖεν, πέμπουσι, πεπραγμένων, έχοντες, ῥκουν.***
6. Να γράψετε μία **σύνθετη λέξη** της Νέας Ελληνικής, με **πρώτο συνθετικό** καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: ***νηί, γνώμην, δήμω, νυκτός, αὐτῶν.***
7. Να βρείτε στο κείμενο που σας δίνεται μία **ομόρριζη λέξη** για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: ***αδράνεια, άγνοια, πρακτική, αγένεια, πεποίθηση.***
8. Να βρείτε στο κείμενο που σας δίνεται μία **ετυμολογικά συγγενή λέξη** για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: ***πρόσκληση, καπνοδόχος, καθηγητής, παράλειψη, ευγενής.***

9. Για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου να γράψετε μία περίοδο λόγου στη Νέα Ελληνική, όπου η συγκεκριμένη λέξη να χρησιμοποιείται **με διαφορετική σημασία** από αυτήν που έχει στο αρχαίο κείμενο: **ήσυχάζοντας, γνώμην, έπιστροφή, δήμος, άγοράν**. Μπορείτε να τη χρησιμοποιήσετε **σε οποιαδήποτε μορφή της** (μέρος του λόγου, πτώση, αριθμό, γένος, έγκλιση, χρόνο).

II. Κλειστού ή αντικειμενικού τύπου

10. Να αντιστοιχίσετε καθεμία αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Α με την **ετυμολογικά συγγενή** της νεοελληνική λέξη της στήλης Β. Δύο λέξεις στη στήλη Β περισσεύουν.

A	B
1. <i>εἶπον</i>	α. πάθος
2. <i>πείσοντας</i>	β. πειθώ
3. <i>γένηται</i>	γ. έπος
4. <i>ιδρύθη</i>	δ. γονιός
5. <i>ῥέκουν</i>	ε. δράση
	ζ. έδρα
	η. έποικος

A	B
1. <i>εἶπον</i>	α. πάθος
2. <i>πείσοντας</i>	β. πειθώ
3. <i>γένηται</i>	γ. έπος
4. <i>ιδρύθη</i>	δ. γονιός
5. <i>ῥέκουν</i>	ε. δράση
	ζ. έδρα
	η. έποικος

Ο σχετικός πίνακας μπορεί να έχει μία από τις δύο παραπάνω μορφές.

- 11.** Να αντιστοιχίσετε καθεμία νεοελληνική λέξη της στήλης Α με την **ετυμολογικά συγγενή** της αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Β. Δύο λέξεις στη στήλη Α περισσεύουν.

A	B
1. καταφύγιο	<i>α. δράσαντες</i>
2. άγιος	<i>β. βέλτιστα</i>
3. δραματικός	<i>γ. δέχεσθαι</i>
4. βελτίωση	<i>δ. ήγεῖσθαι</i>
5. δερματολόγος	<i>ε. καταπεφευγότας</i>
6. καθηγητής	
7. αποδοχή	

- 12.** Να επιλέξετε για καθεμία αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Α την **ετυμολογικά συγγενή** της νεοελληνική λέξη της στήλης Β.

A	B
1. ξυγκαλέσαντες	α. σύγκληση β. σύγκλιση
2. νηϊ	α. νήπιο β. ναύτης
3. πείσοντας	α. πίστη β. πίσσα
4. ἔχοντες	α. σχέση β. εχθρός
5. αγοράν	α. αγώνας β. αγορητής

13. Να επιλέξετε από τη στήλη Β για καθεμία αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Α την **ορθή σημασία** της σύμφωνα με το κείμενο του Θουκυδίδη:

A	B
1. ήσυχάζοντας	α. κάνω ησυχία, ηρεμώ β. παραμένω ουδέτερος
2. γνώμην	α. πρόταση β. άποψη
3. έπιστροφή	α. επάνοδος β. εκδίκηση
4. δῆμος	α. δημοκρατικοί β. διοικητική περιφέρεια
5. ἀγοράν	α. τόπος διάθεσης προϊόντων β. απόκτηση αγαθών έναντι χρημάτων

14. Να συμπληρώσετε τις παρακάτω περιόδους λόγου της Νέας Ελληνικής με το κατάλληλο **ομόρριζο** (απλό ή σύνθετο) της λέξης του κειμένου που σας δίνεται, ώστε να ολοκληρωθεί ορθά το νόημά τους:

- **δουλωθεῖεν**: Οι περισσότεροι Έλληνες ήταν στους Τούρκους για 4 αιώνες.
- **ἐπικυρῶσαι**: Για να καταθέσετε το έγγραφό σας, χρειάζεται πρώτα σε κάποιο Κ.Ε.Π.
- **πράσσειν**: Η ταινία βασίζεται σε γεγονότα.
- **ἐπιτίθενται**: Είναι ο καλύτερος της ομάδας μας.
- **ξυλλεγείς**: Λατρεύει την τέχνη και είναισπάνιων έργων τέχνης.

15. Να συμπληρώσετε τις παρακάτω περιόδους λόγου της Νέας Ελληνικής με **ομόρριζα** (απλά ή σύνθετα) του ρήματος **ἔπεισαν**, ώστε να ολοκληρωθεί ορθά το νόημά τους:

- Στη συνέλευση καλύτερα να μιλήσεις εσύ που έχεις το χάρισμα της
- Τα επιχειρήματά του δεν ήταν καθόλου
- Η του στον Θεό τον έσωσε από βέβαιο θάνατο.
- Γιατί δεν μου λες τι σχεδιάζεις; Δεν μου έχεις ;
- Είναι άνθρωπος και θα του δανείσω τα χρήματα που μου ζήτησε.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 6 - ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΛΟΓΙΚΕΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να συμπληρώνεται ορθά το νόημά της.

A	B
1. Η οικογενειακή παράδοση του Θουκυδίδη συνδεόταν	α. με την πολιτική παράταξη των αριστοκρατικών.
	β. με την πολιτική παράταξη των δημοκρατικών.
2. Ο Θουκυδίδης εξιστορεί τα γεγονότα	α. κατά χρονολογική σειρά.
	β. κατά θεματική ενότητα.
3. Κατά την άποψη του Θουκυδίδη η βαθύτερη αιτία του Πελοποννησιακού πολέμου ήταν	α. η ανάπτυξη, οικονομική και στρατιωτική, της Σπάρτης.
	β. η ανάπτυξη, οικονομική και στρατιωτική, της Αθήνας.
4. Στις δημηγορίες, στην παρουσίαση των απόψεων, στη δομή και στην επιχειρηματολογία φαίνεται και η ικανότητα του Θουκυδίδη	α. να παραθέτει με ακρίβεια τους λόγους που εκφωνήθηκαν.
	β. να αναλύει τα ιστορικά γεγονότα και το βάθος της σκέψης του.
5. Η γλώσσα του Θουκυδίδη είναι	α. η «αρχαία αττική» του 5 ^{ου} αι. π.Χ.
	β. η «απλοποιημένη αττική».

2. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να συμπληρώνεται ορθά το νόημά της. Τρεις φράσεις της στήλης Β περισσεύουν.

A	B
1. Ο Θουκυδίδης πίστευε στη μεγάλη αξία	α. την αμεροληψία και το βάθος του προβληματισμού του.
2. Κατά τον Θουκυδίδη δεν επεμβαίνουν στις ιστορικές εξελίξεις	β. του Περικλή.
	γ. την πλεονεξία και τη φιλοτιμία.
	δ. στο 404 π.Χ.

3. Σε αρκετά σημεία του έργου του ο Θουκυδίδης προβάλλει ως βασικά κίνητρα για τον πόλεμο	ε. στο 411 π.Χ. ζ. οι θεοί. η. του Λυσάνδρου.
4. Η εξιστόρηση των γεγονότων του Πελοποννησιακού πολέμου διακόπτεται	θ. την απλότητα του ύφους του.
5. Ο Θουκυδίδης θαυμάστηκε σε όλες τις εποχές για	

3. Να αντιστοιχίσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α του παρακάτω πίνακα με μία φράση από τη στήλη Β που συμπληρώνει ορθά το νόημά της.

A	B
1. Η παιδική και νεανική ηλικία του Θουκυδίδη	α. συμπίπτει με τα λαμπρότερα χρόνια της αθηναϊκής δύναμης.
	β. χαρακτηρίζεται από τον θάνατο του Περικλή.
	γ. συμπίπτει με εποχή παρακμής για την Αθήνα.
2. Ο Θουκυδίδης ως στρατηγός ηγήθηκε των Αθηναίων	α. στη ναυμαχία στους Αιγός Ποταμούς.
	β. στη μάχη της Αμφίπολης.
	γ. στη ναυμαχία των Αργινουσών.
3. Ο Θουκυδίδης αποφεύγει συνειδητά	α. την αναλυτική παρουσίαση των αιτίων.
	β. μύθους, χρησμούς, ανέκδοτα, φήμες.
	γ. την τάση για γενίκευση.
4. Ο Θουκυδίδης εξιστορεί τα ιστορικά γεγονότα	α. κατά θεματικές ενότητες.
	β. κατά χρονολογική σειρά.
	γ. με ιστορικές αναδρομές.
5. Μία από τις χαρακτηριστικές γλωσσικές ιδιομορφίες του Θουκυδίδη είναι	α. η χρήση του τύπου της πρόθεσης <i>ἐς</i> αντί <i>εἰς</i> .
	β. η χρήση του τύπου της πρόθεσης <i>εἰς</i> αντί <i>ἐς</i> .
	γ. νεότεροι τύποι λέξεων όπως <i>ἀεί</i> .

4. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω διατυπώσεις ως Σωστές (Σ) ή Λανθασμένες (Λ):

Ο Θουκυδίδης

- α. απέτυχε ως στρατηγός να σώσει την Αμφίπολη από τους Σπαρτιάτες.
 - β. εξορίστηκε στη Θράκη και για αυτόν τον λόγο δεν μπόρεσε να συνεχίσει την ιστορική του έρευνα.
 - γ. πίστευε ότι η βαθύτερη αιτία του πολέμου ήταν η ανάπτυξη, οικονομική και στρατιωτική, της αθηναϊκής δύναμης.
 - δ. παρά τις δυσκολίες κατόρθωσε να παραθέσει αυτολεξεί τους λόγους των πολιτικών κατά τη διάρκεια του πολέμου.
 - ε. ακολούθησε τον τρόπο χρονολογικής έκθεσης των γεγονότων με βάση τη διαίρεση σε θέρος και χειμώνα.
5. Να κατατάξετε τα ακόλουθα γεγονότα στην κατάλληλη χρονική σειρά ξεκινώντας από το παλαιότερο χρονικά (ένδειξη 1) και καταλήγοντας στο νεότερο χρονικά (ένδειξη 5):
- α. Ο Θουκυδίδης τιμωρήθηκε με εξορία, καθώς δεν μπόρεσε να σώσει την Αμφίπολη κατά τη διάρκεια του Πελοποννησιακού πολέμου.
 - β. Ο Θουκυδίδης προσβλήθηκε από τον καταστρεπτικό λοιμό της Αθήνας στα χρόνια του Πελοποννησιακού πολέμου.
 - γ. Ο γιος του Ξενοφώντα, ο Γρύλλος, σκοτώθηκε στη μάχη της Μαντινείας.
 - δ. Οι τριάκοντα τύραννοι ανέλαβαν την εξουσία στην Αθήνα.
 - ε. Ο Ξενοφώντας τιμωρήθηκε με εξορία, καθώς ακολούθησε τον σπαρτιατικό στρατό στη μάχη της Κορώνειας.

1 -	2 -	3 -	4 -	5 -
-----	-----	-----	-----	-----

6. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να συμπληρώνεται ορθά το νόημά της.

A	B
1. Ο Ξενοφών εξορίστηκε από την Αθήνα	α. επειδή ακολούθησε τον σπαρτιατικό στρατό στη μάχη της Κορώνειας.

	β. επειδή δεν έσωσε την πόλη της Αμφίπολης, αποικία των Αθηναίων, από την επίθεση των Σπαρτιατών.
2. Ο Θουκυδίδης πίστευε στη μεγάλη αξία	α. του Σωκράτη. β. του Περικλή.
3. Ο Ξενοφών	α. διαθέτει την ικανότητα να περιγράφει τα γεγονότα με σαφήνεια και ακρίβεια θυμίζοντας «ρεπόρτερ». β. εκθέτει τα γεγονότα με μοναδική αμεροληψία.
4. Ο Θουκυδίδης	α. χρησιμοποιεί το απλοποιημένο αττικό ιδίωμα. β. χρησιμοποιεί τη λεγόμενη «αρχαία αττική» του 5ου αι. π.Χ.
5. Τα <i>Ελληνικά</i>	α. αποτελούν τη σπουδαιότερη πηγή για τα γεγονότα του Πελοποννησιακού πολέμου. β. αποτελούν τη σπουδαιότερη πηγή για τα γεγονότα της περιόδου 411-362 π.Χ.

7. Να αντιστοιχίσετε το όνομα του κάθε ιστορικού της Στήλης Α με τις ορθές αναφορές της Στήλης Β.

A	B
1. Θουκυδίδης 2. Ξενοφών	α. Έχει εξοικειωθεί με τη μέθοδο και την έκφραση των σοφιστών και θαύμαζε τον Περικλή. β. Ο Σωκράτης και ο Αγησίλαος άσκησαν βαθύτατη επίδραση στην προσωπικότητά του και στις ιδέες του. γ. Οι θεοί δεν αφήνουν ατιμώρητη την ασέβεια και επηρεάζουν τις ιστορικές εξελίξεις. δ. Οι θεοί δεν επεμβαίνουν στις ιστορικές εξελίξεις. ε. Χρησιμοποιεί το απλοποιημένο αττικό ιδίωμα.